

BYNATUR I KØBENHAVN

2015-2025

UDKAST

STRATEGI 2015-2025

BYNATUR I KØBENHAVN

Københavns Kommune har en forpligtelse over for byens borgere – både de nuværende og de kommende: Vi skal sikre, at København forbliver en attraktiv by at bo og leve i – også i takt med vi bliver flere københavnere. Vi skal fortsat sikre et stort udbud af rekreative tilbud og skabe de bedste rammer for et mangfoldigt byliv. Samtidigt er det også Københavns Kommunes ansvar at sikre, at vi lever op til de aftaler¹ som kommunen har indgået for at beskytte vores fælles natur.

Som kommune har vi en ambition om at skabe en robust og fremtidssikret by, der er modstandsdygtig overfor fremtidens udfordringer. Her spiller bynaturen en vigtig rolle. Vi skal aktivt bruge bynaturen til at tilpasse byen til fremtidens vejr og til at skabe de bedste rammer for fremtidens byliv. Til glæde for både nuværende og kommende generationer.

I dag er størstedelen af Københavns Kommunes grønne områder helt eller delvist beskyttet gennem forskellige lovgivninger og fredninger², hvilket har stor betydning for naturindholdet i København. Men det er ikke kun den beskyttede natur, der skal prioriteres i København. Med denne strategi ønsker vi at understøtte eksisterende aftaler og lovgivninger, men det er også vores ambition at blive endnu

bedre til at prioritere den bynatur, der ikke er omfattet af lovgivningen. Intet træ og intet grønt område i byen er for lille til at udgøre en ressource eller et potentiale for at udvikle bynaturen i København.

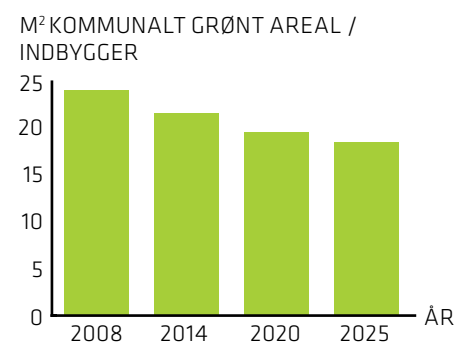
I 2009 vedtog Københavns Kommunes Borgerrepræsentation 'Et Grønt København' med henblik på at sikre, at kommunens grønne rekreative områder mindst skal være på samme størrelse som i 2008. Siden 2008 har Københavns Kommune anlagt en række nye parker bl.a. Mimersparken og Kvarterpark Nordvest, hvilket har medført en stigning i det samlede areal. Ifølge prognoserne vil Københavns befolkningstal vokse med næsten 100.000 indbyggere frem mod år 2025. Det betyder dermed, at antallet af m² grønt per borger vil falde – også selvom vi har fået flere grønne områder.

Vi har derfor brug for en målrettet strategi, der ikke kun har til formål at opretholde status quo på de eksisterende grønne områder, men som har til formål at sætte en fælles retning for bynaturen i København. Med en strategi i hånden, har vi en ambitiøs politisk beslutning, der fastlægger de konkrete effekter, mål, indsatser og rammer, der er nødvendige at implementere for at realisere vores vision om at skabe mere og bedre bynatur i København.

Strategien er ikke fuldt finansieret. Nogle af strategiens indsatser kan igangsættes uden finansiering, mens realiseringen af andre indsatser kræver finansiering. Finansieringen skal primært findes i de årlige budgetforhandlinger eller ved omlægning af driftsmidler.

MED DENNE STRATEGI ØNSKER VI:

- **AT SKABE MERE BYNATUR I KØBENHAVN**
- **AT FORBEDRE KVALITETEN AF BYNATUREN I KØBENHAVN**

ISLANDS BRYGGE

1) Green Cities samarbejdet, FN's biodiversitetskonvention, EU's biodiversitetsstrategi 2011-2020 og Naturplan Danmark

2) Natura 2000-områder, NBL §3-områder, Fredninger, Artsfredninger og Habitatsdirektivets bilag VI

HVAD ER BYNATUR?

Bynatur skal i denne sammenhæng forstås som et samlet begreb, der dækker over alle byens naturområder, parker, kirkegårde, grønne byrum, grønne gader, søer og vandløb samt alle de dyr og vækster som lever i byen.

Strategien omfavner således alt fra f.eks. gadetræerne langs H.C. Andersens Boulevard, buske og blomster i byrummet, den grønne skolegård, midlertidige byhaver, græsboldbanen i Fælled-parken, tomatplanter og æbletræer i gårdhaven til flagermuse- ne og de vilde engarealer på Amager

Fælled. Alt det og meget mere er en del af bynaturen i København. Bynaturen i København skal ikke sammenlignes med den natur vi kender fra de danske nationalparker. Den er derimod kendetegnet ved, at den i høj grad er planlagt, landskabsudviklet, arkitekttegnet, plantet, tæmmet og grænser op til en urban kontekst.

Til højre ses en oversigt over de væsentligste begreber som bruges i strategien til at beskrive og definere den eksisterende bynatur.

KOMMUNALE GRØNNE OMRÅDER

De kommunale grønne områder omfatter Københavns Kommunes parker, naturområder, kirkegårde, udearealer i forbindelse med skoler og institutioner, strande og grønne byrum samt de søer og vandløb som ligger i de pågældende arealer. De kommunale grønne områder er altid offentligt tilgængelige.

IKKE-KOMMUNALE GRØNNE OMRÅDER

De ikke-kommunale områder omfatter statslige og private grønne områder, herunder grønne gårdhaver, private haver, grønne områder i forbindelse med erhverv og grønne områder i forbindelse med almene boliger. De ikke-kommunale grønne områder er kun delvist offentligt tilgængelige.

GRØNNE ELEMENTER

Grønne elementer omfatter bl.a. gadetræer, vejrabatter, buske og blomster, grønne tage, grønne facader og grønne cykelruter.

GRØNNE BELÆGNINGER

TRÆER

BLOMSTER

MIDLERTIDIGE GRØNNE BYRUM

BYHAVER

GRØNNE VEJAREALER

KIRKEGÅRDE

GRØNNE CYKELRUTER

ALLEER

GRØNNE TAGE

GRØNNE FACADER

GÅRDHAVER

GRØNNE BYRUM

BOLDBANER

PARKER

NATUROMRÅDER

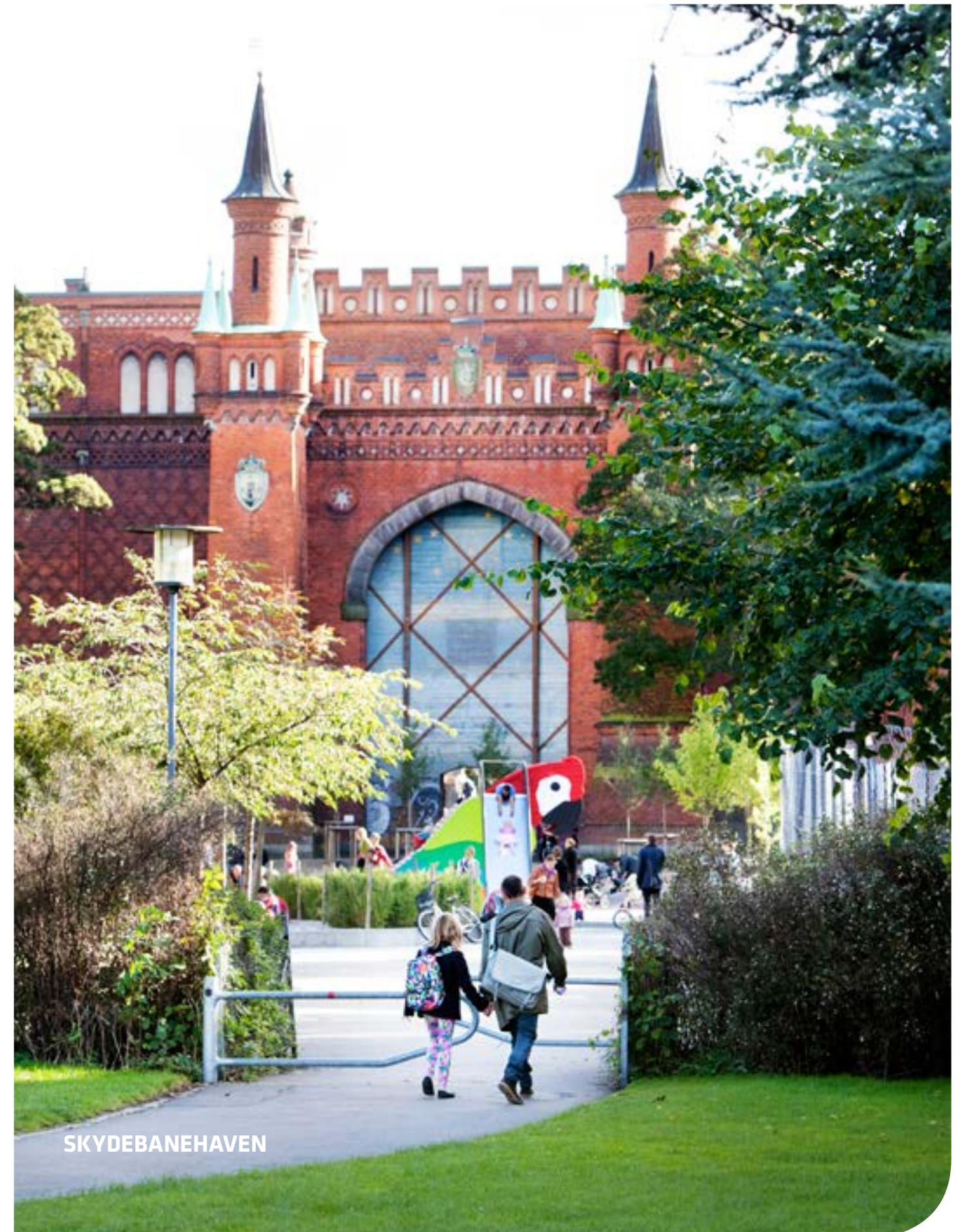
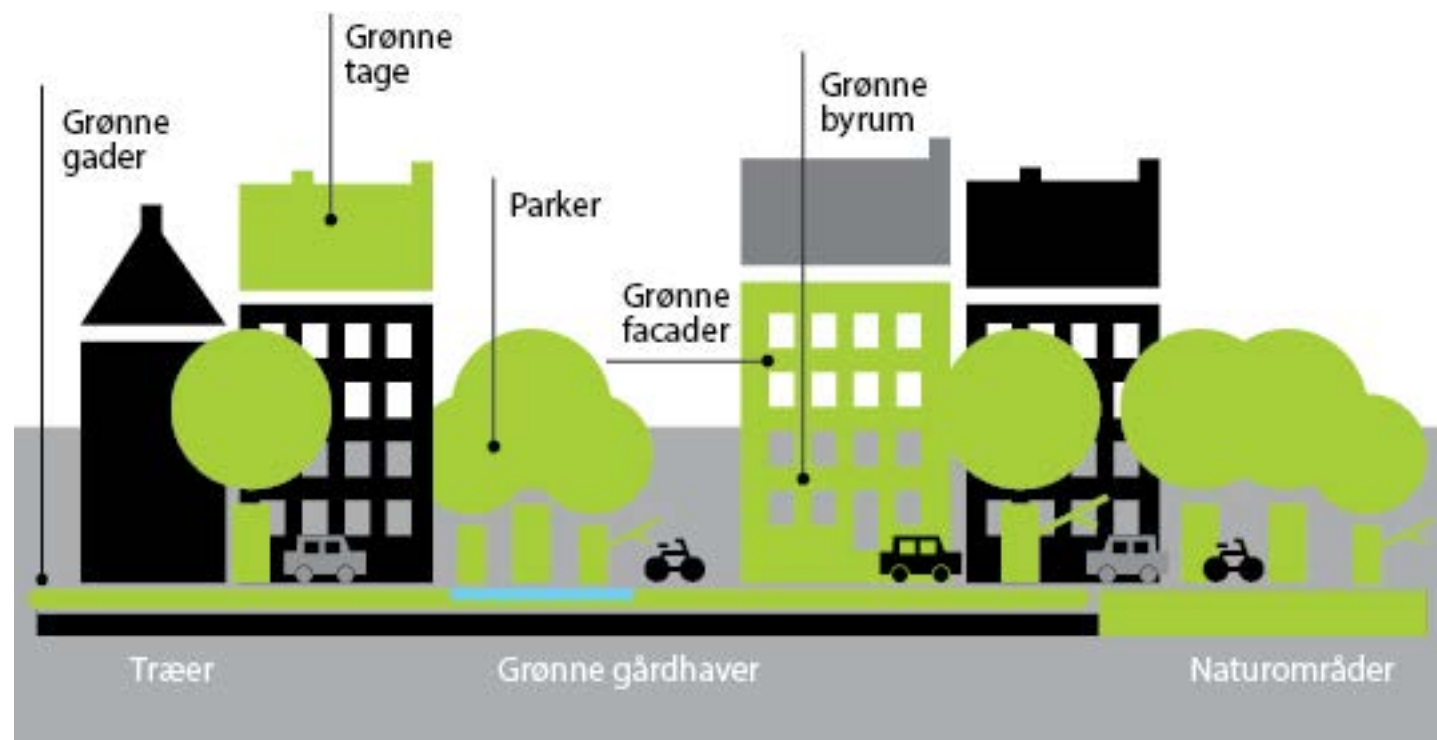
MERE BYNATUR TIL KØBENHAVNERNE

Når vi skal skabe mere bynatur i København, handler det ikke kun om at skabe nye parker og naturområder. Med denne strategi ønsker vi at favne alle byens arealer og sikre, at både kommunale og ikke-kommunale arealer kommer til at indgå i arbejdet med at skabe mere bynatur i København.

Med denne strategi ønsker vi at udbygge, forstærke og værne om bynaturen og naturen som helhed i København. Strategien skal sikre, at der kommer

flere træer langs gaderne, flere grønne gårdhaver og mere bynatur på byens tage. Der, hvor bynaturen allerede findes, skal den plejes og forstærkes, så de naturoplevelser, som københavnere efterspørger, forstærkes.

Figuren nedenfor viser en oversigt over potentielle steder, hvor vi kan skabe mere bynatur i København, fordelt på terræn, tage og facader, både på kommunale og ikke-kommunale arealer.

BYNATUR MED HØJ KVALITET

I Københavns Kommune er det ikke kun vores ambition at skabe mere bynatur. Det er også vores ambition at øge kvaliteten af både eksisterende og ny bynatur. For at sikre en høj kvalitet er det vigtigt, at vi tænker både på kvalitet i forhold til funktioner og brug, multifunktionalitet, naturindhold, klimatilpasning og drift og pleje, når vi f.eks. renoverer eksisterende parker eller planter nye gadetræer i København.

For at sikre høj kvalitet i de grønne områder har vi valgt at differentiere mellem parker, naturområder, kirkegårde og grønne byrum. Byens par-

ker skal udvikles med særlig fokus på rekreative funktioner, og en høj brugerintensitet, mens kirkegårde og naturområderne skal udvikles med fokus på naturindhold og fred og ro. For at sikre en høj kvalitet i de grønne byrum vil vi sikre gode vækstvilkår for gadetræer og træer i byrummet, bevare eksisterende træer og sikre et varieret artsvalg.

På ikke-kommunale grønne områder ønsker Københavns Kommune ligeledes at motivere de private og andre offentlige grundejere til at øge kvaliteten af deres grønne områder.

Skemaet nedenfor viser en oversigt over de parametre, som skal være med til at sikre høj kvalitet i de kommunale grønne områder. I skemaet er der differentieret mellem kvalitet i parker, naturområder, kirkegårde og grønne byrum.

ØNSKET KVALITET I BYNATUR

	BRUGER-INTENSITET	GRAD AF MULTI-FUNKTIONALITET	GRAD AF NATURINDHOLD	MULIGHED FOR KLIMATILPASNING	PLEJENIVEAU
KOMMUNALE GRØNNE OMRÅDER					
PARKER	høj	høj	middel	middel/ høj	middel
KIRKEGÅRDE	middel	lav	høj	lav	høj
NATUROMRÅDER	lav/ middel	lav	høj	middel	lav
GRØNNE BYRUM	høj	høj	lav/ middel	middel/ høj	høj

HVORFOR MERE BYNATUR I KØBENHAVN?

Bynatur giver bedre livskvalitet

København er en attraktiv storby med et stort udbud af grønne områder, der værdsættes og bruges flittigt af københavnernes. Sammenligner man København med andre store nordiske byer, f.eks. Oslo, Helsinki, Århus kan vi dog se, at københavnernes har langt mindre bynatur til rådighed pr. indbyggere end borgerne i vores naboer.

Nærheden til grønne områder har afgørende betydning for borgernes livskvalitet, sundhed og almene velbefindende. De fungerer både som fredelige åndehuller i den tætte larmende by og danner ramme om sport, leg, dans og meget mere. Det er i den lokale park, at københavnernes mødes med deres naboer. Det er her, københavnernes samles om fælles aktiviteter i lokalmiljøet på tværs af generationer og kulturer.

Byens grønne områder og grønne elementer spiller desuden en vigtig rolle i forhold til at opretholde et behageligt klima, forbedre luftkvaliteten og skabe læ og skygge i den tætte by. Derfor har byens grønne områder og grønne elementer afgørende betydning for københavnernes livskvalitet og er med til at gøre København til en rar by at bo og leve i.

FAKTA:
Flere undersøgelser har vist, at der er positiv sammenhæng mellem afstand til grønne områder og stress – jo kortere afstand, jo mindre stresset.

Kilde: Københavns Universitet, 2005

FAKTA:
I København er der 2,4 ha kommunale grønne områder til rådighed for hver 1000 indbyggere. Til sammenligning har Helsinki 11,6 ha, Århus 11,1 ha, Oslo 3,9 ha til rådighed pr hver 1000 indbyggere.

Kilde: Yardstick rapport, 2013

Biodiversitet skaber flere naturoplevelser

København rummer værdifulde naturoplevelser og er levested for en lang række dyre- og plantearter. Størstedelen af Københavns parker og naturområder og flere af de arter, der lever her, er beskyttet i forskellig grad af national og international lovgivning. Derudover er Københavns Kommune forpligtiget til at bidrage til arbejdet med at stoppe tilbagegangen af biodiversitet, igangsætte én årlig indsats for en af kommunens prioriterede arter og øge kendskabet til vores fælles natur.

Trods fredningerne peger tendenserne mod – i København som i Danmark og Europa i øvrigt – at biodiversiteten fortsat er i tilbagegang³. I København kan en tilbagegang af biodiversitet skyldes flere forskellige faktorer, men ved at øge plejen, stoppe spredning af invasive arter og prioritere bynaturen i byudviklingen vil en tilbagegang af biodiversitet stoppes.

Biodiversiteten er med til at styrke og bevare en høj naturkvalitet i København, sikre variation inden for arter og skabe flere naturoplevelser for københavnere. Derfor skal muligheden for at fremme biodiversiteten altid indgå i afvejningen, når vi udvikler og omdanner byen.

Bynatur og klimatilpasning

Klimaforandringerne er en realitet, også i København. De seneste år har København oplevet store oversvømmelser forårsaget af kraftige regnskyl. Ifølge prognoserne kan vi forvente mere og kraftigere nedbør og tørke i fremtiden, ligesom vi kan forvente generelle temperaturstigninger.

Bynaturen spiller en vigtig rolle i forhold til at klimatilpasse København. Byens parker, naturområder og grønne byrum er med til at forsinke og nedsive regnvand ligesom de er med til at opretholde et behageligt klima i byen. Når vejret ændrer sig, betyder det dog nye forhold for bynaturen i København. Klimaforandringerne betyder, at byens grønne områder i højere grad skal bruges til at opmagasinere og transportere regnvand, hvilket vil skabe helt nye vækst- og levevilkår for dyr og planter samt nye forhold for den rekreative brug.

I løbet af de næste 20 år skal Københavns Kommune implementere flere end 300 skybrudsprojekter. Arbejdet med at klimatilpasse København har først og fremmest til formål at sikre, at københavnere ikke får vand i deres kældre, og at byens service og infrastruktur fungerer. Men klimatilpasningen af København skal også ses som en unik mulighed for at skabe mere bynatur, øge biodiversiteten og skabe flere rekreative oplevelser til glæde for københavnere.

FAKTA:
En undersøgelse fra Lancaster University har vist, at en fordobling af vegetationsvolumenet omkring Birmingham vil kunne føre til et fald på 25% i partikelforureningen.

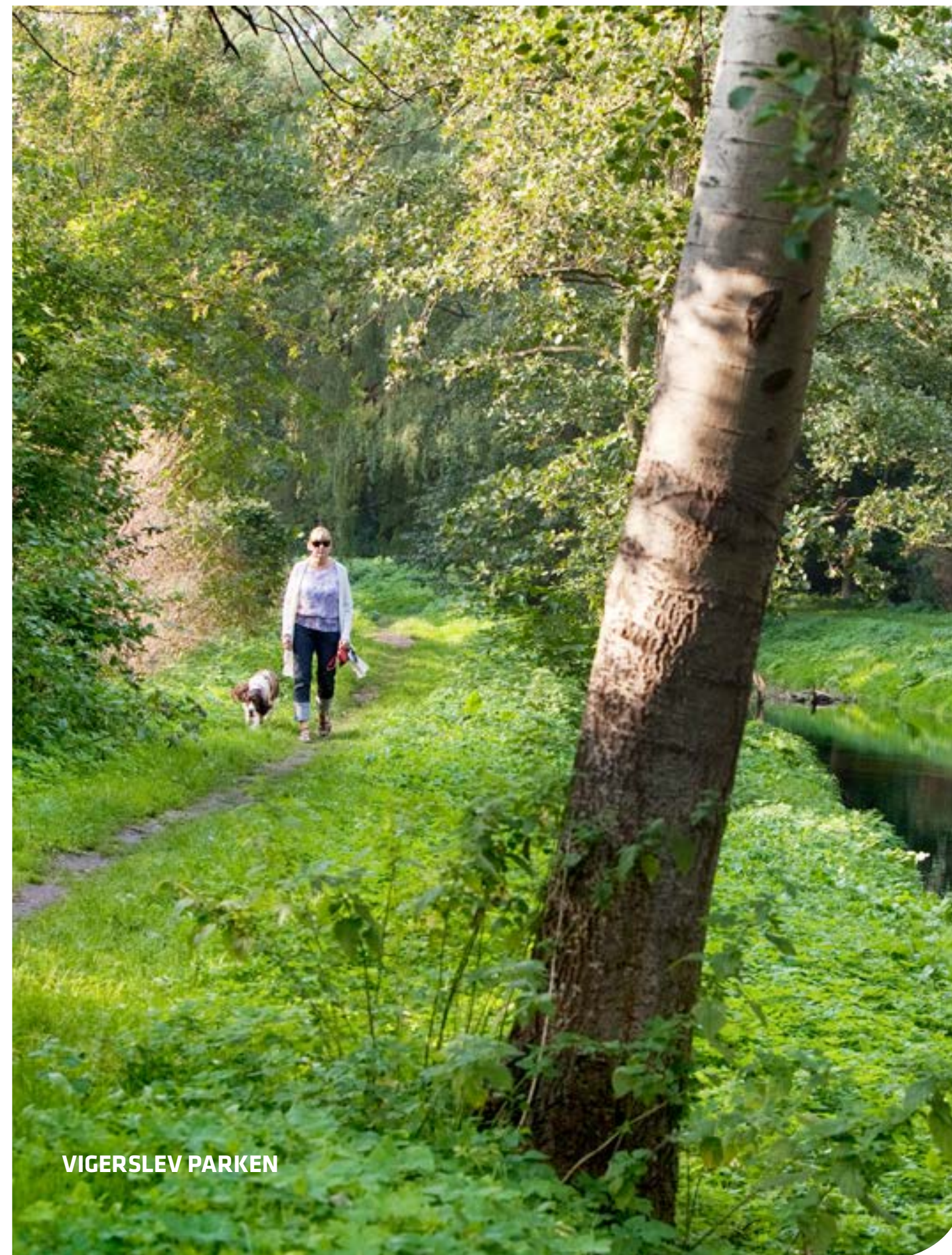
Kilde: Lancaster University, 2005

FAKTA:
De grønne arealer spiller en afgørende rolle, når byen skal klimatilpasses. 1 m² græs har en total fordampning på 400 - 600 l regnvand om året, og et bøgetræ kan optage 137 l vand om dagen.

Kilde: Københavns Universitet, 2013

FAKTA:
I København er der f.eks. i de seneste årtier forsvundet tre engfuglearter, markfirben og hugorm og flere plantearter på Amager Fælled.

Kilde: Biomedica, 2013

VIGERSLEV PARKEN

3) Danmarks Biodiversitet 2010 – status, udvikling og trusler

HVORDAN SKABER VI MERE BYNATUR I KØBENHAVN?

Med denne strategi ønsker vi at favne alle byens arealer. Strategien skal være med til at sikre, at bynaturen bliver integreret, f.eks. når kommunen udarbejder lokalplaner for både nye og eksisterende byområder, når vores folkeskoler skal omdannes, når andelsboligforeningerne skal renovere deres gårdhaver og når kommunen omdanner grønne områder.

Strategien er derfor opbygget omkring fire temaer, der tilsammen dækker Københavns areal. De fire temaer skal sikre, at både kommunale og ikke-kommunale arealer kommer til at indgå i arbejdet med at skabe mere bynatur i København.

Strategien er ikke fuldt finansieret og vil derfor i nogen grad kræve efterfølgende økonomisk prioritering for at kunne realiseres. Finansieringen skal primært findes i de årlige budgetforhandlinger eller ved omlægning af driftsmidler.

For alle fire temaer gælder det, at bynaturen skal planlægges, anlægges og vedligeholdes med både livskvalitet, biodiversitet og klimatilpasning for øje.

De fire temaer er:

- Bynatur i kommunale grønne områder
- Bynatur i byudviklingen
- Bynatur på kommunale arealer
- Bynatur på ikke-kommunale arealer

Opgaven med at skabe mere bynatur i København skal ikke kun løftes af Københavns Kommune. Den skal løftes gennem lokal forankring og i samarbejde med de private grundejere, erhvervslivet og alle de grønne ildsjæle der brænder for at skabe mere bynatur i København. Det er derfor vores intention at skabe de bedste rammer for at københavnere får lyst og mulighed for at involvere sig i arbejdet med at skabe mere bynatur i København.

ISRAEL'S PLADS

BYNATUR I KOMMUNALE GRØNNE OMRÅDER

Dette tema omfatter alle Københavns Kommunes grønne områder, herunder parker, naturområder, kirkegårde, strande og grønne byrum samt de søer og vandløb som ligger i de pågældende områder. De kommunale grønne områder udgør ca. 17 % af byens samlede areal.

De kommunale grønne områder udgør en vigtig ressource for København og københavnere. De trækker lange historiske tråde tilbage til den tidlige udvikling af København, danner ramme om et utal af rekreative funktioner og er levested for en lang række dyre- og plantearter. Derudover indgår de kommunale grønne områder også som en vigtig brik i arbejdet med at klimatilpasse København. Det er derfor en af vores vigtigste ambitioner at bevare og udvikle Københavns Kommunes grønne områder med hensynstagen til både kulturhistoriske, rekreative, biologiske og klimarelaterede hensyn.

Flere af de kommunale grønne områder er nogle af de mest besøgte områder i København⁴. Særligt parkerne i den tætte by bruges hyppigt af københavnere. Her oplever vi i højere grad et øget slid på arealer og udstyr, og flere konflikter mellem brugergrupperne.

Det er derfor vigtigt, at vi fokuserer på at forbedre og udvikle de kommunale grønne områder så de tilgodeser de mange brugergrupperes behov og fortsat kan fremstå velholdte med rekreative funktioner og naturoplevelser af høj kvalitet. Derudover er det vigtigt, at vi forbedrer tilgængeligheden til de kommunale grønne områder og at vi bliver bedre til at udnytte de uudnyttede potentialer, som f.eks. Amager Fælled og byens kirkegårde, der med fordel kan gøres mere tilgængelige og attraktive for københavnere.

PEJLEMÆRKE:

KØBENHAVNS KOMMUNE VIL ARBEJDE FOR AT SKABE ATTRAKTIVE KOMMUNALE GRØNNE OMRÅDER FOR BYENS BORGERE, DER TILGODES- ER BÅDE KULTURHISTORISKE, REKREATIVE, BIOLOGISKE OG KLIMARELEREDE HENSYN.

Mål

- 95 % af brugerne er tilfredse med kvaliteten af Københavns Kommunes parker, kirkegårde og naturområder
- 15 % flere besøgende i byens parker, kirkegårde og naturområder

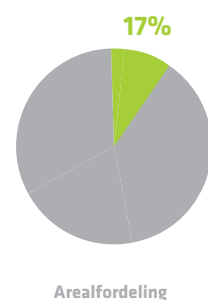
4) Københavns Kommunes, Bylivsregnskab 2013

FAKTA:
60 % af københavnere vægter natur og naturoplevelser højt i byens grønne arealer.

Kilde:

FAKTA:
68 % af københavnere besøger byens parker, naturområder, strande og havnebade et par gange om ugen eller mere om sommeren.

Kilde: Københavns Kommune, 2013

CASE

FÆLLEDPARKEN

Med 11 mio. besøgende hvert år er Fælledparken Københavns mest besøgte park, og det er der en god grund til. I årene 2009-2013 gennemgik parken, med donation fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, en gennemgående renovering, der har forbedret parken markant.

Parken indeholder i dag en interaktiv tårnlegeplads, 3,5 km oplyst løbesti, Nordeuropas største skatepark, en 200 m² stor danseplads, 152 bænke, over 1.000 nye træer og en ny kunstgræsbane. På trods af forandringerne ligner Fælledparken dog stadig sig selv. For at bevare parkens særpræg og eksisterende naturværdier er der ikke sket de store ændringer midt i parken, men i stedet har man lagt de nye rekreative

tilbud i kanten af den. Fælledparken er levested for en stor bestand af fredende brunflagermus, der som det eneste sted i København, yngler i Fælledparken. Som et led i udviklingen af parken, har Københavns Kommune igangsat en række initiativer, bl.a. registrering og opsætning af flagermusbo, for at forbedre flagermusenes levevilkår og ynglemuligheder.

Renoveringen har været Københavns største parkfornyelse nogensinde og har i alt kostet 196 mio. kr. Renoveringen af Fælledparken er et godt eksempel på, hvordan man kan forbedre de rekreative faciliteter og øge brugerintensiteten, samtidig med at kulturhistoriske og biologiske interesser tilgodeses.

BYNATUR I KOMMUNALE GRØNNE OMRÅDER

Skemaet nedenfor viser en oversigt over de indsatser, som Københavns Kommune vil igangsætte i perioden 2015-2025 for at sikre attraktive og velfungerende parker og naturområder.

For størstedelen af indsatserne i nedenstående skema vil en realisering kræve økonomisk støtte fra Københavns Kommune.

INDSATS	FORMÅL	EFFEKT
FORBEDRINGER I PARKER, KIRKEGÅRDE OG I NATUROMRÅDER	Formålet er dels at forbedre indholdet og kvaliteten i de kommunale grønne områder, hvor der er en høj brugerintensitet og dels at øge brugen og tilgængeligheden til de kommunale grønne områder, hvor brugerintensiteten ønskes højere.	Bedre udnyttelse af eksisterende grønne områder, samt at øge kvaliteten i de eksisterende grønne områder.
BRUGERANALYSER	At øge kendskabet til og omfanget af borgernes brug og ønsker til byens parker, kirkegårde og naturområder, samt bedre kendskab til brugernes adfærd på disse arealer. Borgernes rekreative behov og ønsker afdækkes ved brugerinterviews, besøgstillinger m.m.	Målrettet udvikling af kirkegårde, parker og naturområder, der matcher borgernes behov og ønsker. Bedre koordinering mellem etablering af rekreative funktioner og bevaring af naturkvaliteter.
KORTLÆGNING AF BYNATUR	At øge kendskabet til den eksisterende bynatur i København. Både borgere og grønne interesseorganisationer involveres i arbejdet med henblik på at dele og formidle data.	Bedre koordinering af natur hensyn og rekreative hensyn. Øget fokus og kendskab til bynatur i København.
NATURPLEJE	At øge naturplejen i de kommunale grønne områder, herunder bekæmpelse af invasive arter, naturgenopretning og involvering af frivillige i naturplejen.	Øget biodiversitet og flere naturoplevelser. Samskabelse, fællesskaber og lokal engagement. Øget tilknytning, forståelse og kendskab til naturen.
INDSATSER FOR TRUEDE ARTER	At sikre, at der igangsættes en årlig indsats for en truet art i København. Både borgere og grønne interesseorganisationer skal involveres i indsatsen, f.eks. via grønne ambassadører.	Øget biodiversitet og flere naturoplevelser. Mindske tilbagegang af truede arter. Øget tilknytning, forståelse og kendskab til naturen.

INDSATS	FORMÅL	EFFEKT
KOORDINERENDE PLANER	At sikre en implementering og koordinering af indsatser for parker, kirkegårde og naturområder, der samles i en plan for hver af de konkrete områder. De koordinerende planer skal benyttes på tværs af kommunen, som forvaltningsgrundlag for drift og udvikling af de enkelte parker.	Bedre lokal koordinering af indsatser – både ift. rekreativ anvendelse, driftsmæssigt fokus og mængden/kvaliteten af bynatur.
FORMIDLING OG LÆRING OM BYNATUR	At sikre, at bynaturens mange kvaliteter og funktioner bliver formidlet til byens borgere, samt at eksisterende indsatser bliver formidlet til byens borgere. Særlig fokus er der på at øge partnerskabet med Børne- og Ungeforvaltningen omkring læringsperspektivet hos byens mange unge borgere. Indsatsen ønskes også implementeret i de øvrige temaer i strategien.	At skabe kendskab, ejerskab og engagement blandt både unge og gamle for bynaturen og bynaturens mange funktioner i de kommunale grønne områder og deres mange funktioner både blandt unge og gamle.

BYNATUR I BYUDVIKLINGEN

Dette tema omfatter alle de arealer, som er udlagt til byudviklingsområder i Københavns Kommunes kommuneplan 2015. Arealmæssigt udgør byudviklingsområderne ca. 6 % af byens samlede areal.

Adgangen til grønne områder tæt på boligen er vigtig for københavnernes livskvalitet og prioriteres højt, når vi vælger vores bolig i København. Flere undersøgelser har desuden vist, at nærheden til grønne områder har en positiv indflydelse på ejendomsværdien, og en afgørende betydning for at skabe klimatilpassede byområder.

For at sikre, at der indarbejdes mere bynatur med høj kvalitet i byudviklingen vil Københavns Kommune arbejde mod at kunne stille krav til både kvalitet og omfang af bynatur i lokalplanlægningen. Kravet om etablering skal imødekomme evt. planmæssige udfordringer.

Desuden ønsker Københavns Kommune at sikre mulighed for anlæg af kommunale grønne områder i byudviklingsområderne ved strategisk udpegning af arealer, der i fremtiden kan omdannes til kommunale grønne områder. Tilkendegivelse af behov for arealerhvervelse vil ske på udviklingskort i Kommuneplanen.

For at sikre, at der indarbejdes mere bynatur med høj kvalitet i byudviklingen vil Københavns Kommune arbejde mod at kunne stille krav til både kvalitet og omfang af bynatur i lokalplanlægningen. Kravet om etablering skal imødekomme evt. planmæssige udfordringer.

For at byudviklingsområderne kan udvikles til attraktive grønne og klimatilpassede byområder, er det vigtigt, at vi bliver bedre til at synliggøre og kommunikere værdien af bynaturen til både grundejere, bygherre og developere, og at vi i højere grad bliver bedre til at indarbejde og prioritere bynaturen i alle led af planlægningsprocessen.

FAKTA:
Adgangen til grønne områder prioriteres højt, når man vælger at bosætte sig i København. Kort afstand til gårdmiljø eller grønne arealer har stor betydning for både voksne uden børn og børnefamilier, når de vælger deres bolig.

Kilde: Københavns Kommune, 2014

FAKTA:
Værdien af en bolig stiger med op til 10 % i gennemsnit for hver ekstra 10 ha park eller bynært naturareal, der findes indenfor 500 meter gangafstand.

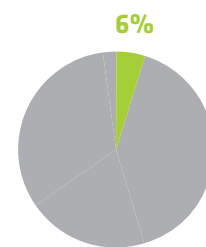
Kilde: Gevinster ved investeringer i byliv og bylivskvalitet, 2013

PEJLEMÆRKE:

I BYUDVIKLINGSOMRÅDERNE SKAL DER VÆRE GOD OG LET ADGANG TIL GRØNNE OMRÅDER AF HØJ KVALITET.

Mål

- At bynaturen indgår i planlægningen
- 90 % af københavnere i byudviklingsområderne skal kunne gå til en park, en strand, et naturområde eller et havnebåd på under 15 min

Arealfordeling

CASE

GRØNTTORVET

Grønttorvet er et af de områder, som Københavns Kommune har udpeget som byudviklingsområde. Grønttorvet har besluttet sig for at flytte til et nyt og moderne torv i Høje Taastrup, for at have flere udvidelsesmuligheder. Det har givet Københavns Kommune mulighed for, at udvikle området til et nyt og attraktivt bykvarter, hvor der er et stort potentiale for at indtænke bynaturen i en tæt bebyggelse.

Området skal tilbyde varierede boformer og muligheder for fællesskaber i en tæt by, som har et grønt udtryk og en bæredygtig tilgang. Grønttorvshal-

lens areal bliver bykvarterets grønne hjerte, hvor der etableres en grøn park med høj naturkvalitet. Parken bevarer stedets unikke industrifortælling og vil samtidig blive et grønt samlingssted som er let tilgængelig for alle. I området vil man anvende en højere artsrigdom, end der er i dag, hvilket vil bidrage til en øget biodiversitet. Rummet inviterer til bevægelse i form af boldspil, leg, fitness og selvorganiseret idræt. Grønttorvet er et godt eksempel på, hvordan man integrerer grønne attraktive områder med høj rekreativ værdi i et byudviklingsområde.

BYNATUR I BYUDVIKLINGEN

Skemaet nedenfor viser en oversigt over de indsatser, som Københavns Kommune vil igangsætte i perioden 2015-2025, for at der indarbejdes grønt i byudviklingen.

For udvalgte indsatser i nedenstående skema vil en realisering kræve økonomisk støtte fra Københavns Kommune.

INDSATS	FORMÅ	EFFEKT
OPKØB AF AREALER TIL NYE GRØNNE OMRÅDER	At sikre mulighed for større anlæg af kommunale grønne områder i Københavns udviklingsområder ved strategisk udpegning af arealer, der i fremtiden kan omdannes til grønne områder. Tilkendegivelse af behov for arealerhvervelse vil ske på udviklingskort i Kommuneplanen og efterfølgende i de årlige handlingsplaner ifm. Budgetforhandlingerne.	Opkøb af arealer og anlæg af kommunale grønne områder skal sikre adgang og nærhed til grønne områder for borgerne i byudviklingsområderne. Desuden medvirker det til at det samlede areal af grønne områder i København øges.
UDARBEJDELSE AF BEGRØNNINGSVÆRKTØJ-TIL BYUDVIKLING	At udarbejde et begrønningsværktøj, som Københavns Kommune kan bruge til at stille krav til bygherre om kvalitet og omfang af bynatur i lokalplanlægningen. Der skal desuden udarbejdes nøgletal for anlægs- og driftsudgifter ved diverse begrønningsløsninger. Værktøjet skal udvikles så det imødekommer evt. planmæssige udfordringer og der skal laves en vurdering af de økonomiske konsekvenser.	Attraktive byområder med højt indhold af bynatur ved brug af bl.a. facadebeplantning, grønne tage m.m. Mere bynatur i de bolignære friarealer.
BYNATUR I BYPLANLÆGNING	Formålet er i første omgang at kortlægge planlægningsprocessen ifm byplanlægning i København. Derefter er formålet med indsatsen at sikre, at der bliver indarbejdet bynatur i så mange led af planlægningsprocessen som muligt - herunder startredegyrelser og handlingsplaner.	Mere bynatur i byudviklingsområderne end på nuværende tidspunkt, samt bevarelse af eksisterende bynatur i byudviklingsområderne.
VÆRDISÆTNING AF BYNATUR	At sætte fokus på dokumentation af værdien af adgang til bynatur, herunder dialog med bygherrer og investorer om integrering af bynatur i byudviklingen. Indsatsen omfatter udarbejdelse af konkrete businesscases og samarbejder med uddannelsesinstitutioner.	Øget kommerciel interesse for etablering af adgang til bynatur. Flere offentligt tilgængelige grønne områder i byudviklingsområderne. Attraktive byområder med højt indhold af bynatur.
BYEN PÅ VEJ	At skabe mulighed for, at der etableres midlertidige byrum med højt indhold af bynatur i kommunens byudviklingsområder.	Øget kendskab og adgang til byudviklingsområderne. Mere liv i byudviklingsområderne.
GRØNNE KANTZONER	At der udarbejdes et katalog med eksempler på etablering af 'fortorvsparker', der kan anbefales i regi af lokalplaner, områdeløft, private-offentlige-partnerskaber. 'Fortorvsparkerne' skal indgå i kantzone-kataloget.	At skabe bynatur i bybilledet på uventede steder og der hvor der er plads, som kan være med til at skabe bedre lokalt klima, socialt engagement og små sociale, lokale mødesteder.

BYNATUR PÅ KOMMUNALE AREALER

Dette tema omfatter alle de arealer i København, som ejes af Københavns Kommune eksklusiv de kommunale grønne områder. Det omfatter alt fra børnehaver, skoler, plejehjem, kommunale veje og pladser til kontorbygninger og mandskabsbygninger. Københavns Kommunes arealer omfatter ca. 18 % af byens samlede areal.

Københavns Kommunes arealer udgør et stort potentiale for at skabe mere bynatur i København og det er kommunens ambition at gå forrest i arbejdet med at skabe flere grønne gader og grønne byrum på kommunale arealer.

Befolkningsstiltæksten har medført et øget behov for etablering af flere børnehaver, udbygning af skoler, udbygning af infrastrukturen, cykelstier, flere fritidsfunktioner og kulturelle institutioner. Det kan være svært at finde den nødvendige plads til disse mange forskellige funktioner, og vi ser eksempler på, at de grønne elementer bliver nedprioriteret.

Derfor skal vi blive bedre til at finde intelligente og multifunktionelle løsninger, hvor de grønne elementer f.eks. kan fungere som spændende leg- og læringsmiljøer i skoler. De grønne elementer skal være en integreret del af løsningen, når vi omdanner veje, skoler og pladser, så byens gader og byrum vil bidrage til, at København opleves som en grøn storby.

Københavns struktur tegnes i hovedtræk af byens gader, pladser og bygninger. De vigtige gadeforløb i København er understreget af boulevard- eller allébeplantninger, ligesom der findes en række byrum, der er særligt smukke i form af deres træbeplantninger.

I løbet af de næste 20 år skal København skybrudssikres. Implementeringen af skybrudsprojekterne kommer til at medføre en omfattende omlægning af mange af byens veje og pladser. Da mange af de kommunale bygninger og arealer også skal indgå i skybrudssikringen, er det vigtigt, at der bliver tænkt rekreative og grønne løsninger ind i skybrudssikringen af København.

FAKTA:
56 % af københavnere vurderer, at "mere gønt" kan få dem til at opholde sig mere på torve, pladser og strøggader

Kilde: Københavns Kommune, 2013

FAKTA:
I 2015 brugte Københavns Kommune 3,6 mia på at omdanne kommunens egne arealer

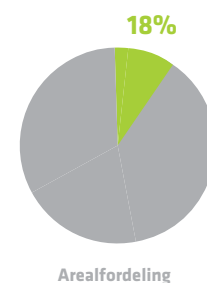
Kilde: Københavns Kommune

PEJLEMÆRKE:

KØBENHAVNS KOMMUNE VIL ARBEJDE FOR, AT BEGRØNNE KOMMUNENS BYGNINGER OG AREALER TIL GAVN FOR BYENS BORGERE. UDEAREALERNE SKAL TILGODESE BÅDE REKREATIVE, BIOLOGISKE OG KLIMARELATEREDE HENSYN.

Mål

- 50 % af københavnere er tilfredse med mængden af grønt på gader, stræder og pladser
- I 80 % af de kommunale anlægsprojekter er der et højere grønt indhold end udgangspunktet

CASE

AMAGER FÆLLED SKOLE

Københavns Kommune er i gang med et nyt projekt på Amager Fælled Skole. Med renoveringen af skolegården på Amager Fælled Skole vil Københavns Kommune erstatte asfalt og grå beton med planter og træer, når Amager Fælled Skole får landets første skovskolegård.

Det er ikke kun elever og lærere, der får glæde af det nye grønne område. Også lokalbefolkningen kan se frem til et nyt åndehul, idet den nye skovskolegård smelter sammen med byrummet og bliver til et åbent rekreativt område uden for skolens åbningstid.

Skovområderne etableres i form af ni øer, som hver er afgrænset af en lav betonvold. Inde på øerne etableres bevoksninger af forskellige træarter som eksempelvis eg, fyr og bævreasp. Eleverne vil kunne færdes på øerne, hvor der vil være lysninger, legemuligheder og terrænforskelle.

BYNATUR PÅ KOMMUNALE AREALER

Skemaet nedenfor viser en oversigt over de indsatser, som Københavns Kommune vil igangsætte i perioden 2015-2025 for at sikre, at det grønne prioriteres, når kommunen omdanner veje, pladser, skoler m.m.

For udvalgte indsatser i nedenstående skema vil en realisering kræve økonomisk støtte fra Københavns Kommune.

INDSATS	FORMÅL	EFFEKT
UDARBEJDELSE AF BEGRØNNINGSVÆRKTØJ -TIL KOMMUNALE ANLÆGSPROJEKTER	At udarbejde et begrønningsværktøj, som skal anvendes når Københavns Kommune omdanner kommunale arealer (f.eks. skolegårde, gader, pladser). Værktøjet skal bruges til at politikerne kan stille krav til omfanget og kvaliteten af bynatur i anlægsprojekter, hvor der er udearealer inkluderet. Værktøjet skal udvikles så det indgår som et fast finansieringspunkt i fremtidige budgetnotater og anlægsprojekter indeholdende udearealer. I forbindelse med udvikling af værktøjet skal der laves en vurdering af de økonomiske konsekvenser.	Indholdet af bynatur vil øges i København og vil kunne opleves i mange flere hverdagsituationer – f.eks. i skolegården, ved biblioteket, på gadehjørnet. Oplevelsen af at bo i en grøn by vil øges.
BEGRØNNINGSPULJE TIL KOMMUNALE ANLÆGSPROJEKTER	Puljen skal supplere eksisterende anlægsbudgetter, hvor indholdet af bynatur i udearealer ønskes øget. Puljen skal kunne ansøges af alle forvaltninger. Desuden skal puljen kunne bruges til at ansøge om medfinansiering hos eksterne fonde.	Mere bynatur i kommunale anlægsprojekter. Øget mulighed for medfinansiering af grønne tiltag i kommunale anlægsprojekter.
PARTNERSKABER PÅ KOMMUNALE AREALER	At involvere københavnere i arbejdet med at skabe mere bynatur på kommunale arealer, f.eks. midlertidige byrum med bynatur, eller involvering af borgerne i vedligeholdelse og udvikling af kommunale udearealer – f.eks. en gruppe pensionister der passer blomsterbede i den lokale børnehave.	Samskabelse, fællesskaber og lokal engagement. Øget tilknytning, forståelse og kendskab til bynaturen. Flere naturoplevelser for københavnere.
LANGSIGTET DRIFTSØKONOMISK VURDERING	At skabe et mere langsigtet økonomisk overblik i forbindelse med pleje og vedligehold af bynatur, f.eks. i 'fleksible grønne driftsmidler', hvor man anlægger forholdsvist billigt for derefter at have en intensiv drift og pleje de første år, som overgår til naturnær drift og giver færre årlige driftsudgifter.	Højere kvalitet i den eksisterende bynatur. Sikre, at de driftsmæssige ressourcer til drift af bynatur udnyttes bedst muligt.
GRØNNE KLIMATILPASNINGSLØSNINGER	At sikre, at implementeringen af klimatilpasningsprojekter kommer til at bidrage til udvikling af mere bynatur i København	Udvikling af viden om etablering af grønne klimatilpasningsløsninger.

INDSATS	FORMÅL	EFFEKT
TRÆPLANTNINGER	At sikre, at der etableres flere træer i København. Indsatsen omfatter alt fra gadetræer og parktræer til partnerskabstræer. Der skal udarbejdes en handlingsplan for behovet for etablering af nye træplantninger og genplantninger af udlevede træer.	Flere træer i bybilledet i København. Sikring af ny trægeneration.
GRØNNE FORBINDELSER	At etablere et netværk af forbindelser med indhold af bynatur i København, der gør det nemmere for københavnere at transportere sig rundt i byen uden at køre på de trafikerede veje. De grønne forbindelser skal være med til at øge tilgængeligheden til grønne områder og samtidig fungerer som spredningskorridorer.	Mulighed for at øge tilgængeligheden og skabe attraktive grønne korridorer for byens borgere, samt at forbedre mulighederne for at flora og fauna spredes.
KATALOG OVER LØSNINGER MED BYNATUR	Udarbejdelse af et katalog over implementer bare løsninger med bynatur, der kan anvendes ved omdannelse af f.eks. skoler, børnehaver, biblioteker, materielpladser osv.	Flere løsninger med indhold af bynatur i de kommunale omdannelsesprojekter.
UDNYTTELSE AF DRIFTSKOMPETENCER PÅ TVÆRS AF FORVALTNINGERNE	At gennemfører et pilotprojekt på tværs af forvaltningerne, med det formål at blive bedre til at udnytte de eksisterende grønne driftskompetencer i kommunen. Hensigten er, at pilotprojektet på sigt implementeres i større skala.	Bynatur med højere kvalitet på kommunale arealer. Forlænget levetid på træer og øvrig beplantning. Bedre udnyttelse af ressourcer i Københavns Kommune.

BYNATUR PÅ IKKE-KOMMUNALE AREALER

Dette tema omfatter alle de arealer i København, som ikke ejes af Københavns Kommune. De ikke-kommunale arealer omfatter f.eks. almennyttige boliger, private villaer, andelsboligforeninger, statens arealer, virksomheder m.m. De ikke-kommunale arealer udgør ca. 57 % af byens samlede areal.

De ikke-kommunale arealer udgør et stort potentiale i forhold til at skabe mere grønt i København. Dels udgør de ikke-kommunale arealer størstedelen af byens areal, og dels oplever vi allerede nu en interesse blandt københavnere for at engagere sig i arbejdet med at gøre København grønnere.

Det er derfor vores ambition at støtte op om grønne initiativer på ikke-kommunale arealer ved at indgå partnerskaber med private grundejere og ved at inspirere og motivere grundejerne til at begrønne deres arealer. Dette skal bl.a. ske gennem partnerskaber mellem kommunen og private grundejere, kampagner, støtte til beplantningsinitiativer og inspirationsmateriale.

Som en del af Københavns Kommunes skybrudsplan skal flere af de private fællesveje i København omdannes til grønne skybrudsveje. Dette skal ske gennem partnerskaber mellem Københavns Kommune, forsyningsselskabet og de private grundejerforeninger. De grønne skybrudsveje udgør et stort potentiale i forhold til at gøre København grønnere og spiller en vigtig rolle i arbejdet med at skabe flere grønne gader og byrum i København.

FAKTA:
Næsten 50 % af parcelhusejerne i en undersøgelse var motiverede for at plante træer hvis de modtog råd og vejledning

Kilde: Københavns Universitet, 2014

FAKTA:
Der er ca. 500 nedslidte baggårde tilbage i København, hvoraf ca. 300 er potentielle grønne gårdhaver.

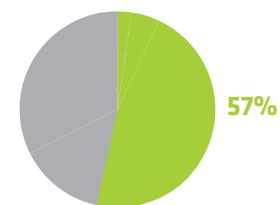
Kilde: Københavns Kommune

PEJLEMÆRKE:

KØBENHAVNS KOMMUNE VIL ARBEJDE FOR AT BEGRØNNE PRIVATE AREALER I SAMARBEJDE MED PRIVATE GRUNDEJER, ALMENE BOLIGFORENINGER, ANDELSBOLIGFORENINGER OG VIRKSOMHEDER.

Mål

- 10 % af københavnere oplever at de deltager aktivt i arbejdet med at gøre København grønnere
- Københavns Kommune gennemfører årligt 50 grønne partnerskabsprojekter i samarbejde med private aktører

Arealfordeling

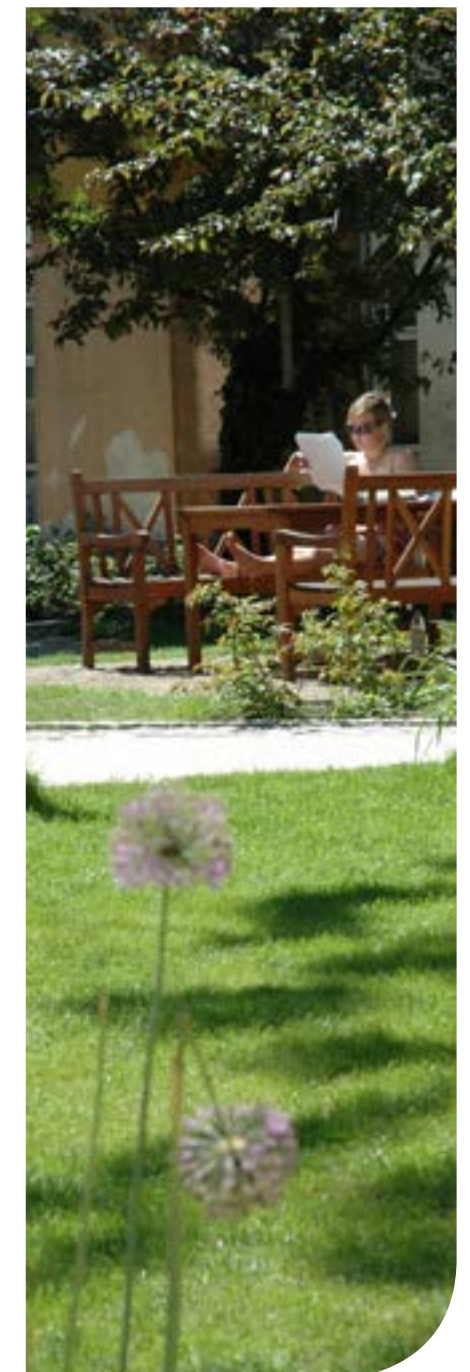
CASE

GÅRDHAVER

Københavns Kommune har gennem mange år igennem byfornyelsesindsatsen investeret i renovering af nedslidte og opdelt baggårde til fælles gårdhaver. Sammen med Staten etablerer Københavns Kommune mellem 10 og 12 gårdhaver om året. Gårdhaverne fungerer som vigtige grønne oaser i byen, hvor københavnere mødes med deres naboer og oplever naturen og årstidernes skifte på nært hold.

Udover at skabe mere attraktivt nærmiljø og nærhed til naturen spiller de grønne gårde også en vigtig rolle i arbejdet med at klimatilpasse København, da der som en del af gårdrenoveringerne også arbejdes målrettet med lokal afledning af regnvand.

Siden 1960'erne er der lavet mere end 600 gårdhaver i Københavns Kommune. Som et led i gårdrenoveringerne er der blevet etableret 450.000 m² græs og plantet 15.000 træer. Til sammenligning er Ørstedsparken 65.000 m².

BYNATUR PÅ IKKE-KOMMUNALE AREALER

Skemaet nedenfor viser en oversigt over de indsatser, som Københavns Kommune vil igangsætte i perioden 2015-2025 for at involvere de ikke-kommunale grundejere i arbejdet med at gøre København grønnere.

For udvalgte indsatser i nedenstående skema vil en realisering kræve økonomisk støtte fra Københavns Kommune.

INDSAT	FORMÅL	EFFEKT
PARNTERSKABER OM BYNATUR	At skabe flere partnerskaber mellem kommunen, virksomheder, grønne ildsjæle, almene boligforeninger, private grundejere m.m. Partnerskaberne skal have fokus på vidensdeling, formidling og arrangementer, der involverer og motiverer borgerne til at bidrage til arbejdet med at skabe mere bynatur i København.	Samskabelse, fællesskaber og lokal engagement. Øget tilknytning, forståelse og kendskab til naturen. Flere oplevelser med bynatur for københavnere.
PULJER TIL BYNATURSINITIATIVER	At støtte op om initiativer for mere bynatur på private grunde. Puljen skal bruges til hel eller delvis finansiering af gadetræer på private fællesveje, etablering af gårdhaver med bynatur, begrønning af fællesarealer i forbindelse med almene boliger m.m. Puljen skal også kunne bruges til at ansøge om medfinansiering hos eksterne fonde.	Forbedre kvaliteten af bynatur på private arealer. Klimasikring af private grunde. Flere lokale arealer med indhold af bynatur.
PARTNERSKABER FOR KLIMATILPASNING MED PRIVATE GRUNDEJERE	At igangsætte en række initiativer rettet mod private grundejere med henblik på at oplyse og vejlede om regnvandshåndtering på privatejede arealer. Indsatsen skaber mulighed for samarbejde om udvikling og implementering af Københavns Kommunes klimatilpasning.	Klimasikring af private grunde og private fællesveje.
INSPIRATIONSKATALOG TIL AT SKABE MERE BYNATUR HOS DE PRIVATE GRUNDEJERE	At udarbejde et inspirationskatalog, der indeholder forslag til at skabe mere bynatur på private arealer. Inspirationskataloget skal formidles til private grundejere og kan indeholde løsninger til mere bynatur i f.eks. gårdhaver, almennyttige boligforeninger og i private haver.	Højere kvalitet i bynaturen på de private friarealer.

MÅL FOR BYNATUR I KØBENHAVN

Bynatur i kommunale grønne områder

Mål: 95 % af brugerne er tilfredse med kvaliteten af Københavns Kommunes parker, kirkegårde og naturområder.

0-punktsmåling: 90 % (2014)

Mål: 15 % flere besøgende i byens parker, kirkegårde og naturområder.

0-punktsmåling: Udgangspunktet bliver fastlagt i 2015.

Bynatur i byudviklingen

Mål: At bynaturen indgår i planlægningen.

Mål: 90 % af københavnere i byudviklingsområderne skal kunne gå til en park, en strand, et naturområde eller et havnebad på under 15 min.

0-punktsmåling: Udgangspunktet bliver fastlagt i 2015.

Bynatur på kommunale arealer

Mål: 50 % af københavnere er tilfredse med mængden af grønt på gader, stræder og pladser.

0-punktsmåling: 30 % (ultimo oktober-december 2014)

Mål: I 80 % af de kommunale anlægsprojekter er der et højere grønt indhold end udgangspunktet

→ Målet bygger på erfaringer og viden fra multifunktionel analysen.

Bynatur på ikke kommunale arealer

Mål: 10 % af københavnere oplever at de deltager aktivt i arbejdet med at gøre København grønnere.

0-punktsmåling: 1 % (2011)

Mål: Københavns Kommune gennemfører årligt 50 grønne partnerskabsprojekter i samarbejde med private aktører.

0-punktsmåling: 10-12 gårdhaver om året

KILDER

- Biomedia, 2013
- Bosætning i København – en analyse af bosætningsmønstre og boligpræferencer, Københavns Kommune, 2014
- Bylivsregnskab 2013, Københavns Kommune, 2013
- Gevinster ved investeringer i byliv og bylivskvalitet, 2013
- Input til blå-grøn strukturplan for Københavns Kommune, Københavns Universitet, 2013
- Københavns Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen
- Mette Boye, Københavns Universitet, 2014
- Natur og grønne områder forebygger stress, Københavns Universitet, 2005
- Rapport: Parkcheck - Europe management measures report, Yardstick, 2013
- Trees & Sustainable Urban Air Quality, Lancaster University, 2005

— **VIL DU VIDE MERE**

Hvis du har spørgsmål om,
Du kan også læse mere på:
www.kk.dk/xxx

Teknik- og Miljøforvaltningen
Byens Udvikling
Islands Brygge 37
Postboks 455
1505 København V

Tlf: 33 66 3366
E-mail: byensudvikling@tmf.kk.dk

LAYOUT **TMF GRAFISK DESIGN**
FOTO **KØBENHAVNS KOMMUNE**
UDGIVET **MARTS 2015**

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen